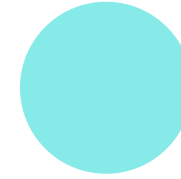

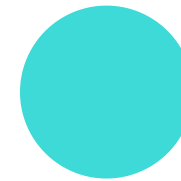
Asumistalous- sosiaalityö (ATSO)-hanke

Loppuraportin tiivistelmä
sosiaalityöntekijä Tuuli Paukkunen

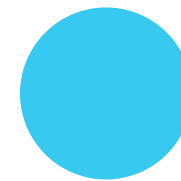
Mitä?

Asumistaloussosiaalityön (ATSO) -hanke
Espoon aikuissosiaalityössä 10/2020-
9/2022

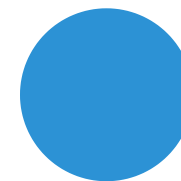
Kenelle?

Hanke on kohdennettu asunnottomuutta
kokeville ja asunnottomuuden
erityisryhmille

Miten?

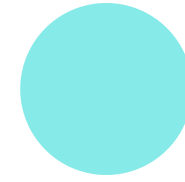
Mahdollistettu sosiaali- ja
terveysministeriön rahoituksella uusien
sote-palvelujen kehittämiseen

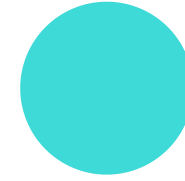
Miksi?

Aktiiviset toimet asunnottomuuden
vähentämiseksi ja uusiutumisen
ehkäisemiseksi

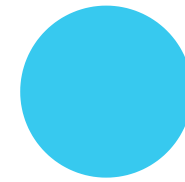
ESITYKSEN SISÄLTÖ

ASUMISTALO USSOSIAALITYÖ

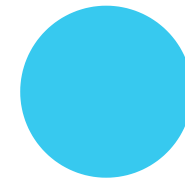

ATSO-HANKE

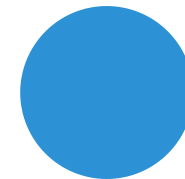

HANKKEEN TOIMINNOT:

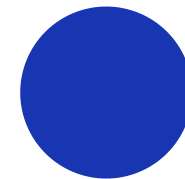
- NOPEAN ASUTTAMISEN MALLI
- OMATILA-YHTEISTYÖ
- NUORTEN ASUMISVALMENNUS
- TALOUSOHJAUS
- TALOUSNEUVOLA
- KESKITETTY VANKISOSIAALITYÖ

YHTEENVETO

JOHTOPÄÄTÖKSET

SUOSITUKSET

ASUMISTALOUSSOSIAALITYÖ

ESPOON AIKUISSOSIAALITYÖN ORGANISAATIOMUUTOS

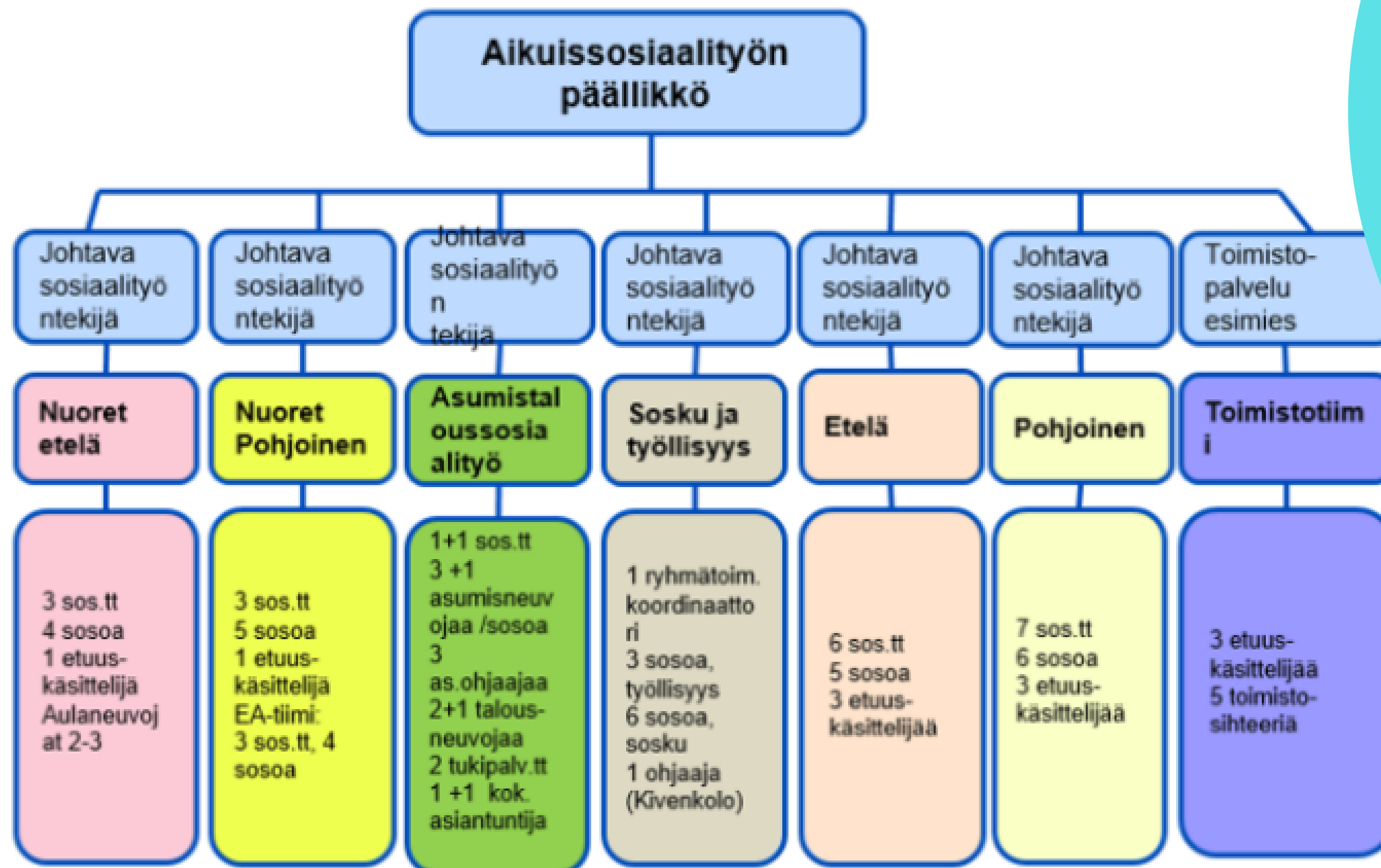
1.3.2021 ALKAEN: ALUETIIMIEN RINNALLE KAKSI

ERITYISPALVELUTIIMIÄ:

ASUMISTALOUSSOSIAALITYÖN TIIMI

SOSIAALISEN KUNTOUTUKSEN JA TYÖLLISYYDEN TIIMI

(Huom ensiarviotiimi- ja aulapalvelut erityisomaksi tiimikseen 1.9.2022)

ASUMISTALOUSSOSIAALITYÖN TIIMI

1 Johtava sosiaalityöntekijä

3 Asumisneuvojaa

3 Asumisohjaajaa

2 Talousneuvojaa

2 Kokemusasiantuntijaa

1 Tuetun asumisen sosiaalityöntekijä

ATSO-HANKE

1 Sosiaalityöntekijä

2 Sosiaaliohjaaja

1 Asumisneuvoja

1 Talousohjaaja

ATSO-HANKE SIJOITUI
ASUMISTALOUSSOSIAALITYÖN TIIMIIN

ASUMISTALOUSSOSIAALITYÖ (ATSO) -HANKE

PERUSTEHTÄVÄ:

ASUNNOTTOMUUDEN
VÄHENTÄMINEN JA
ASUNNOTTOMUUDEN UUSIUTUMISEN
EHKÄISEMINEN

KOHDERYHMÄT:

ASUNNOTTOMUUTTA KOKEVAT JA
ASUNNOTTOMUUDEN
ERITYISRYHMÄT
(NUORET, NAISET, LAPSIPERHEET,
MAAHANMUUTTAJAT,
VANGIT)

ATSO-HANKETIIMI

1 Sosiaalityöntekijä
2 Sosiaaliohjaajaa
1 Asumisneuvoja
1 Talousohjaaja

KEINOT:

- NOPEAN ASUTTAMISEN MALLI
- NUORTEN ASUMISVALMENNUS
- TALOUSOHJAUS
- TALOUSNEUVOLA
- OMATILA-YHTEISTYÖ
- KESKITETTY VANKISOSIAALITYÖ

TAVOITTEET

- ASUMISTALOUSSOSIAALITYÖN TIIMIN MUODOSTAMINEN
- NOPEAN POLUN KEHITTÄMINEN TILAPÄISASUMISESTA VUOKRA-ASUMISEEN
- ASUNNOTTOMUUTTA EHKÄISEVIEN YHTEISTYÖRAKENTEIDEN VAHVISTAMINEN

NOPEAN ASUTTAMISEN MALLI (NAM)

- TAVOITE: NOPEAN POLUN KEHITTÄMINEN TILAPÄISASUMISESTA VUOKRA-ASUMISEEN
- KOHDERYHMÄ: AIKUISSOSIAALITYÖN TILAPÄISMAJOITUKSESSA OLEVAT ASIAKKAAT
- KEINOT: VUOKRANANTAJAYHTEISTYÖ JA ASUMISEN ONNISTUMISTA TUKEVA ASIAKASTYÖ
- TYÖNTEKIJÄRESURSSI: ATSO-HANKKEEN SOSIAALITYÖNTEKIJÄ JA KAKSI SOSIAALIOHJAAJAA

TOIMENPITEET JA TULOKSET

- Mallin avulla asutettiin 46 asunnotonta ruokakuntaa (41 yksinasuvaa ja pariskuntaa sekä 5 lapsiperhettä).
- Vuokranantajayhteistyö oli korvaamatonta, sillä asiakkaista 78 % asutettiin yhteistyövuokranantajien asuntoihin, 12 % muille vuokranantajille. Yhteistyökumppaneita olivat Espoon diakoniasäätiö, Y-säätiö, Espoon asunnot ja Espoon kaupungin asuntoyksikkö.
- Mallin avulla onnistuttiin purkamaan pitkäaikaisasunnottomuutta (n. 54 % asiakkaista oli ollut asunnottomana yli vuoden).
- Yksinasuvien ja pariskuntien asuttaminen mallin avulla oli sosiaalipalvelujen näkökulmasta tarkasteltuna nopeaa. Keskimäärin asuminen järjestyi alle kahdessa kuukaudessa (ka. 1,8 kk). Lapsiperheiden asuttaminen mallin avulla ei ollut nopeaa (ka. 6,1 kk).
- Asunnottomuuden uusiutumisen ehkäisyyn tarvitaan hankkeen perusteella panostusta, sillä lähes 40 %:lla asiakkaista oli vuokravelkaantumista uudessa asunnossa. 90 %:lla mallin asiakkaista asuminen jatkui ja 10 %:lla asunnottomuus uusiutui (tilanne hankekauden päättyessä).
- Hankkeen perusteella Nopean asuttamisen malli on tarpeellinen palvelu aikuissosiaalityölle ratkaisemaan asunnottomuustilanteita niiden asiakkaiden osalta, joilla ei ole tarvetta sosiaalihuoltolain mukaisiin asumispalveluihin, mutta esteitä päästä normaaliin vuokra-asumiseen.

OMATILA-YHTEISTYÖ

- TAVOITE: ASUNNOTTOMUUTTA VÄHENTÄVIEN YHTEISTYÖRAKENTEIDEN VAHVISTAMINEN
- KOHDERYHMÄT: LÄHISUHDEVÄKIVALTA KOKENEET, NAISET, LAPSIPERHEET, MAAHANMUUTTAJAT
- KEINOT: ASUMISNEUVONNAN KOHDENTAMINEN LÄHISUHDEVÄKIVALTATYÖN YKSIKKÖ OMATILAN ASIAKKAILLE
- TYÖNTEKIJÄRESURSSI: ATSO-HANKKEEN ASUMISNEUVOJA

TOIMENPITEET JA TULOKSET

- Hankkeessa tarjottiin asumisneuvontaa 55:lle lähisuhde- ja/tai perheväkivaltaa kokeneelle omatilan asiakkaalle.
- Työskentelyn lähtökohtana oli lähisuhdeväkivaltaa kokeneen henkilön tai perheen tarve asuntoon tai asumistalouteen liittyvään neuvontaan tämän irtautuessa väkivaltaisesta suhteesta.
- Asumisneuvojan keskeisiä työalueita oli tukea asiakkaita uuden asunnon hakemisessa ja nykyisen asunnon vuokra-suhteiden selvittelyssä, ohjata muuttoon ja etuuksiin liittyvissä asioissa sekä tukea tilanteissa taloudellisesti aikuissosiaalityön keinoin (täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki).
- Tilanteet ja tuen tarpeet vaihtelivat, mikä vaikutti työskentelyyn. Työskentely vaihteli kertaluonteisesta puhelinneuvonnasta usean kuukauden asiakkuuteen, jossa tuettiin asiakasta/perhettä asunnonhaussa, muutossa ja asumistalouden vakauttamisessa.
- Mallissa tehtiin asunnottomuutta ehkäisevää ja vähentävää työtä sovittamalla asumisneuvontaa lähisuhdeväkivallan uhrien tukipalveluihin. Mallin vahvuutena nais erityisyys asunnottomuustyössä.

NUORTEN ASUMISVALMENNUS JA SUUNNITELMALLINEN ASUMISNEUVONTA

- TAVOITE: ASUNNOTTOMUUDEN EHKÄISEMINEN JA VÄHENTÄMINEN
- KOHDERYHMÄ: NUORET AIKUISET
- KEINOT: ASUMISVALMENNUKSEN KEHITTÄMINEN JA KOHDENTAMINEN ITSENÄISTYVILLE NUORILLE
- TYÖNTEKIJÄRESURSSI: ATSO-HANKKEEN ASUMISNEUVOJA

TOIMENPITEET JA TULOKSET

- Hankkeessa tarjottiin asumisvalmennusta ja -neuvontaa 61:lle nuorelle aikuiselle.
- Ryhmämuotoista asumisvalmennusta ei toteutettu hankkeen aikana, vaan työskentely toteutettiin yksilömuotoisena. Aikuissosiaalityöhön hakeudutaan ongelmatilanteissa, jotka vaativat välitöntä ja kohdennettua työskentelyä, joten ryhmämuotoinen valmennus soveltuisi luultavasti paremmin toteutettavaksi palveluissa, jotka tavoittavat itsenäistyviä nuoria jo ennen ongelmien ilmenemistä.
- Hankkeessa tarjottiin asumisvalmennusta itsenäistyville nuorille yksilötyönä asunnonhakuun ja asumisen taitojen vahvistamiseen.
- Lisäksi hankkeessa tarjottiin asumisneuvontaa nuorille, jotka olivat asunnottomina tai joilla oli pulmia asumisessaan.
- Hankkeen perusteella aikuissosiaalityössä on tarvetta nuorten asumisen haasteisiin kohdennetulle työskentelylle muiden aikuissosiaalityön palvelujen ohella.

TALOUSNEUVOLA

- TAVOITE: MATALAN KYNNYKSEN PALVELUJEN JA TUEN KEHITTÄMINEN
- KOHDERYHMÄ: ESPOOLAISET, JOILLA ARJEN TALOUSHAASTEITA
- KEINOT: TALOUSNEUVOLATOIMINNAN JATKAMINEN JA EDELLEEN KEHITTÄMINEN
- TYÖNTEKIJÄRESURSSI: ATSO-HANKKEEN TALOUSOHJAAJA

TOIMENPITEET JA TULOKSET

- Hankkeessa jatkettiin Espoossa 2020 aloitettua talousneuvolatoimintaa.
- Talousneuvolassa asiakas voi keskustella ilman ajanvarausta asiantuntijoiden kanssa arjen raha-asioista. Palvelussa voi pohtia tilannetta, saada neuvoja ja kartoittaa toimintavaihtoehtoja.
- Talousneuvola järjestettiin 34 kertaa (sis. 34 kertaa puhelinpalvelua ja 3 kertaa lähipalvelua)
- Talousneuvolan toiminnassa olivat mukana Espoon aikuissosiaalityöstä talousohjaajan lisäksi kokemusasiantuntija ja sosiaalinen luototus. Muita talousneuvolan toimijoita olivat talous- ja velkaneuvonta sekä ulosotto.
- Talousneuvola palveli 64:ää espoolaista arjen taloushaasteissa.
- Ylivelkaantuminen oli yleisin syy hakeutua talousneuvolaan (54,5 % asiakkaista).
- Hankekauden aikaisia haasteita olivat koronan aiheuttamat rajoitukset ja muutostilanteet sekä viikoittaiseen toimintaan sitoutuneiden toimijoiden vähäinen määrä. Talousneuvolan asiakasmäärä jäi vähäiseksi kohderyhmään nähden. Hankkeen perusteella palvelussa on kuitenkin paljon potentiaalia ja sen toimintaa ja edelleen kehittämistä kannattaa jatkaa.
- Palvelukonseptin vahvuudet ovat sen matala kynnys ja monitoimijuus.

TALOUSOHJAUS

- TAVOITE: KEHITTÄÄ TALOUSHAASTEISIIN KOHDENNETTUA TUKEA
- KOHDERYHMÄ: AIKUISSOSIAALITYÖN MAAHANMUUTTAJATAUSTAISET ASIAKKAAT
- KEINOT: TALUSOHJAUS MALLIN KEHITTÄMINEN JA PILOTOINTI
- TYÖNTEKIJÄRESURSSI: ATSO-HANKKEEN TALUSOHJAAJA

TOIMENPITEET JA TULOKSET

- Hankkeessa kehitettiin 3-8- tapaamisen talousohjaustyöskentely aikuissosiaalityön asiakkaille. Työskentely kohdennettiin maahanmuuttajataustaisille asiakkaille.
- Talousohjausta toteutettiin 87 asiakkaan kanssa ja se oli hankkeen kysytyn palvelu.
- Talousohjaus tavoitti hyvin hankkeen eri kohderyhmiä esimerkiksi, sukupuolen ja perhemuodon kautta tarkasteltuna. Esim. naisten osuus asiakkaista 55 % ja lapsiperheiden osuus 45 %.
- Lähes puolelle talousohjauksen asiakkaista annettiin tukea velkatilanteen selvittämiseen (48 %) ja talouden budjetointiin (48 %). Lähes yhtä suuri tuen tarve oli etuuksiin liittyvien vaikeuksien tai epäselvyyksien ratkominen (44 %). Lähes kolmannes asiakkaista (31 %) tarvitsi tukea laskuihin liittyvään selvittelyyn.
- Taloudenhallinnan parissa työskentely on asunnottomuutta ja ehkäisevää ja asumista turvaavaa, akuutit asumisen kriisitilanteet tarvitsevat kuitenkin muuta työskentelyä.
- Taloushaasteet ovat asumisen ohella aikuissosiaalityön ydintyöskentelyalueita. Talousohjauksen puitteissa tarjottiin niihin kohdennettua työskentelyä, jossa työntekijällä erikoistunutta osaamista talouteen ja velkoihin liittyvistä ratkaisuvaihtoehdoista, prosesseista ja toimijakentästä. Talousohjaus on tervetullut lisä aikuissosiaalityön palveluvalikkoon.

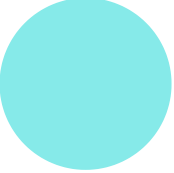
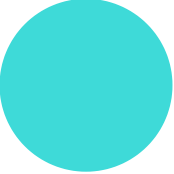
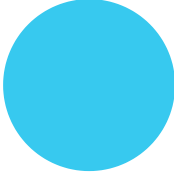
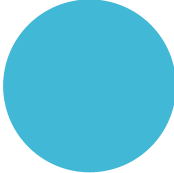
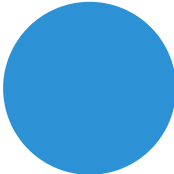
KESKITETTY VANKISOSIAALITYÖ

- TAVOITE: ASUNNOTTOMUUTTA VÄHENTÄVIEN YHTEISTYÖRAKENTEIDEN VAHVISTAMINEN
- KOHDERYHMÄ: VAPAUTUVAT VANGIT
- KEINOT: VANKIEN AIKUISSOSIAALITYÖN KESKITTÄMINEN
- TYÖNTEKIJÄRESURSSI: ATSO-HANKKEEN SOSIAALITYÖNTEKIJÄ

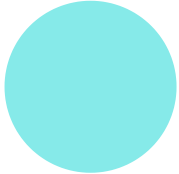
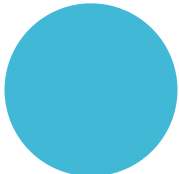
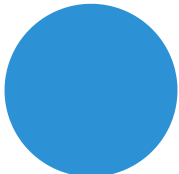
TOIMENPITEET JA TULOKSET

- Hankkeessa työskenneltiin 65:n espoolaisen vangin sosiaalihuollon prosesseissa.
- Palvelutarpeen arviointien (54 kpl) perusteella 90 % aikuissosiaalityöhön ohjatuista vapautuvista vangeista oli sosiaalihuoltolain mukaisesti erityisen tuen tarpeessa.
- Sosiaalihuoltoon yhteydenottamisen syinä olivat yleisimmin vangin asunnottomuuden uhka (87,1 %) ja päihdeongelma (78,6 %).
- Hankkeessa perustettiin yhteisvastaanotto ATSO-hankkeen sosiaalityöntekijän ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen sairaanhoitajan kanssa. Yhteisvastaanotolla työskenneltiin 29 :n vangin kanssa yhteistyössä rikosseuraamuslaitoksen kanssa.
- 37:sta aikuissosiaalityön asiakkuuteen tulleesta vangista 25:n asunnottomuus vapautuessa pystyttiin ehkäisemään joko oikea-aikaisella tukiasumisella (20) tai tukemalla asunnon säilyttämisessä vankeusaikana (5). 12 asiakkaista vapautui asunnottomana ja heistä 9 odotti tukiasuntoa tai asumispalvelutarpeen arviointi oli heidän kohdallaan kesken.
- Hankkeen perusteella aikuissosiaalityön saatavuus on tärkeää varmistaa vankilasta vapautumisen valmisteluun ja pidempiaikaiseen sosiaalihuollon työskentelyyn vapautumisen jälkeen sekä asunnottomuuden ehkäisyyn että kokonaistilanteen näkökulmasta.

YHTEENVETO

- ATSO-hankkeen aikana Espoon aikuissosiaalityön palvelut asumisen ja talouden kysymyksissä ovat monipuolistuneet
- Espoon aikuissosiaalityöhön on perustettu ja vakiinnutettu asumistaloussosiaalityön ATSO-tiimi. ATSO-tiimiin keskitettiin asumiseen ja talouteen erikoistuneet toimintamuodot, joita ovat asumisneuvonta, asumisohjaus, kokemusasiantuntijatoiminta, tuetun asumisen sosiaalityö ja sosiaalinen luototus sekä ATSO-hanke.
- ATSO-hankkeen puitteissa panostettiin asunnottomuuden vähentämiseen ja ehkäisemiseen asunnottomuudessa tunnistettujen erityisryhmien (nuoret, naiset, lapsiperheet, maahanmuuttajat ja vapautuvat vangit) kohdalla joiden kanssa toteutettiin erilaisia työskentelymalleja. Hankkeessa toteutetut työskentelymallit olivat: Nopean asuttamisen malli, Omatila-yhteistyö, nuorten asumisvalmennus ja suunnitelmallinen asumisneuvonta, talousneuvola, talousohjaus sekä keskitetty vankisosiaalityö.
- ATSO-hanke palveli 376 espoolaista asumistalouteen liittyvissä asioissa. Hankkeen työskentely vaihteli toiminnosta ja asiakkaan tilanteesta riippuen kertaluonteisesta palvelutilanteesta pitkäkestoiseen, rinnalla kulkevaan työskentelyyn.
- ATSO-tiimi JA ATSO-hanke ovat vahvistaneet aikuissosiaalityön palveluvalikkoa, minkä kautta aikuissosiaalityö palvelee aleensa asukkaita entistä paremmin.

JOHTOPÄÄTÖKSET

- Asuminen ja talous ovat aikuissosiaalityön ydintyöalueita - ATSO-tiimin ja ATSO-hankkeen monipuolinen palveluvalikko tukee aikuissosiaalityön toteuttamista.
- Asunnottomuuden vähentämiseksi ovat tärkeää sekä alueellisen aikuissosiaalityön riittävä resurssointi että asunnottomuustyöhön kohdennetut toimet kuten ATSO-hanke.
- Aikuissosiaalityö on laaja-alaista - tilaa on myös kohdennetuille palveluille ja erikoistumiselle kuten ATSO-hankkeessa
- ATSO-hanke oli myös panostus rakenteelliseen sosiaalityöhön, sillä se tuotti tietoa, kehittämistyötä ja toimenpide-ehdotuksia moniulotteisesta asunnottomuusilmiöstä ja sen parissa työskentelystä.
- ATSO-hanke on kehitetty Espoon tilanteesta ja tarpeista käsin. On tärkeää pohtia miten hankkeessa luodut toimintamallit ja tehty kehitystyö voisivat jatkua ja hyödyttää koko Länsi-Uudenmaan hyvinvointialuetta.

SUOSITUKSET

Nopean asuttamisen mallin toimintamahdollisuuksia Länsi-uudenmaan hyvinvointialueelle selvitetään jo ATSO-hankkeen jatkokauden puitteissa. NAMissa käytettyjen toimintamallien ja menetelmien hyödynnyttävyyttä suositeltavaa selvittää myös laajemmin muissa asumispalveluissa.

Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn ja tukipalvelujen strategiaa hyvinvointialueilla muodostettaessa on tärkeää huomioida kohderyhmän riittävä ja saavutettava tuki myös asumistalouden kysymyksissä.

Nuorten asumisvalmennus ja asumisneuvonta sosiaalipalveluissa tulee olla riittävää ja monipuolista nuorten asunnottomuuteen ja syrjäytymiskehitykseen puuttumiseksi.

Taloushaasteisiin tulee olla saatavilla sekä matalan kynnyksen tukea että riittävää yksilöllistä talousohjausta. Talousneuvolan toimintamahdollisuudet ja yksilöllisen talousohjauksen saatavuus hyvinvointialueellisesti tärkeää kartoittaa.

Vapautuvien vankien asunnottomuuden ehkäisyyn tulee kiinnittää erityistä huomioita ja sosiaalityön saatavuus varmistaa erityisen tuen tarpeessa oleville. Keskitetyn vankisosiaalityön keinoin voitaisiin vahvistaa sosiaalihuollon asiantuntijuutta ja roolia rikosseuraamuksia suorittavien asiakkaiden kanssa työskentelyssä ja uusintarikollisuuden ehkäisyssä myös hyvinvointialueella.

ATSO-hankkeen toimintojen jatkuvuus ja kehittymispotentiaali on tärkeää huomioida aikuisten sosiaalipalveluja hyvinvointialueella suunniteltaessa

Lisätiedot

ATSO-hankkeesta voit lukea enemmän ATSO-hankkeen loppuraportista.

ATSO-hankkeeseen liittyen voit olla yhteydessä:

Johtava sosiaalityöntekijä Lauri Nieminen
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Yhteiset sosiaali- ja terveyspalvelut
Aikuisten sosiaalipalvelut
Espoon aikuissosiaalityö
lauri.nieminen@luvn.fi
0504637836

**Matala
kynnys
omaan
asuntoon**

**Vähennetään
asunnottomuutta
YHDESSÄ**

